

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Дослідження присвячено аналізу розвитку будівельної галузі в Україні у 2020-2022 роках. Матеріалами для аналізу виступили обсяги та структура виробленої будівельної продукції за видами, кількість діючих суб'єктів господарювання та обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) будівельними підприємствами. В результаті встановлено виключний вплив початку війни на розвиток будівельного бізнесу в країні.

Ключові слова: будівництво, продукція, обсяг реалізації, будівлі

Abstract. The study is devoted to the analysis of the development of the construction industry in Ukraine in 2020-2022. The materials for the analysis were the volume and structure of manufactured construction products by types, the number of active business entities, and the volume of products (goods, services) sold by construction enterprises. As a result, the exceptional influence of the beginning of the war on the development of the construction business in the country was established.

Keywords: construction, production, volume of sales, buildings

Будівництво є галуззю, зростання в якій свідчить про економічний та соціальний розвиток у країні. Слід зазначити, що вона пов'язана з іншими секторами економіки країни, забезпечуючи всі галузі народного господарства основними фондами та надаючи певні послуги з їх утримання в подальшому. Кінцевим продуктом будівництва є об'єкти нерухомості, які є продуктом споживання у всіх інших галузях. Адже з розвитком будівельної галузі розвиваються: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія та металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробна і фарфоро-фаянсова промисловість, транспорт, енергетика тощо. Відтак будівництво виступає основою розвитку всієї економіки [1, с. 79].

З огляду на виявлені обставини проаналізуємо конкретні абсолютні показники розвитку будівельних підприємств через дослідження обсягів виготовленої продукції (табл. 1).

Таблиця 1 – Обсяг виробленої будівельної продукції за видами, млн. грн. [2]

	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Будівництво	202080,8	258073,6	114943,8
Будівлі	80625,6	102894,3	50172,5
Інженерні споруди	121455,2	155179,3	64771,3

За досліджуваний період 2020-2022 років у будівельному секторі спостерігалися різкі коливання обсягів діяльності, як загалом по сфері будівництва, так і в розрізі його поділу на будівництво будівель та будівництво інженерних споруд. У 2020 році обсяг виробленої будівельної продукції складав 202080,8 млн. грн., який у 2021 році суттєво зріс до рівня 258073,6 млн. грн., що позитивно характеризує діяльність підприємств будівельного сектору, втім у 2022 році такий показник різко скоротився до 114943,8 млн. грн., що було здійснено під впливом початку війни і скорочення діяльності у сфері будівництва. Подібні тенденції прослідковуються і у будівництва будівель, вартість побудови яких із 80625,6 млн. грн. у 2020 році зросла до 102894,3 млн. грн. у 2021 році та вже у 2022 році скоротилася до 50172,5 млн. грн. Ситуація у сфері будівництва інженерних споруд відображає аналогічну динаміку зростання із 121455,2 млн. грн. у 2020 році до 155179,3 млн. грн. у 2021 році та подальше різке скорочення у 2022 році до рівня 64771,3 млн. грн. Такі тенденції свідчать про вирішальне значення початку військових дій на розвиток будівельного комплексу в Україні.

У дослідженні розвитку будівельних підприємств необхідно також проаналізувати структуру побудованих об'єктів (табл. 2).

Таблиця 2 – Обсяг виробленої будівельної продукції за видами [2]

	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Будівлі	80625,6	100,00	102894,3	100,00	50172,5	100,00
житлові	29083,6	36,07	39147,9	38,05	20072,2	40,00
нежитлові	51542,0	63,93	63746,4	61,95	30100,3	60,00
з них						
будівлі транспорту та засобів зв'язку	769,6	1,49	668,8	1,05	536,9	1,78
будівлі промислові та склади	15971,8	98,51	19848,4	98,95	10249,0	98,72

В структурі побудованих будівель більшу частку впродовж 2020-2022 років займало будівництво нежитлових приміщень, частка яких у 2020 році складала 63,93%, у 2021 році 61,955, а у 2022 році 60,00%, що свідчить про стабільну роботу підприємств залучених до цієї діяльності. Більш детальний розгляд будівництва нежитлових приміщень показав, що в основному відбувається будівництво промислових будівель та складів – частка в структурі складає більше 98,00%, а будівлі для транспорту та зв'язку майже не будуються – частка в структурі близько 1%. В свою чергу будівництво житлових будівель було також стабільним і коливалося у межах 36,07%-40,00% у 2020-2022 роках.

Оскільки сфера будівництва включає також побудову інженерних споруд дослідимо і цей напрям (табл. 3).

Таблиця 3 – Обсяг виробленої будівельної продукції за видами, млн. грн. [2]

	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Інженерні споруди	121455,2	155179,3	64771,3
транспортні споруди	67857,8	90093,0	23773,1
автостради, вулиці та дороги	62126,8	83957,3	17062,4
залізниці	1890,8	1729,1	1357,2
злітно-посадкові смуги	429,0	680,9	к/с
мости, естакади, тунелі та метро	2295,5	2729,8	5206,8
порти, канали, греблі та інші водні споруди	1115,7	995,9	к/с
трубопроводи, комунікації та лінії електропередачі	21945,0	26804,7	15626,9
магістральні трубопроводи, комунікації та лінії електропередачі	10058,6	12428,8	7367,9
місцеві трубопроводи та комунікації	11886,4	14375,9	8259,0
комплексні промислові споруди	25333,1	30746,3	22665,0
споруди гірничопромислових та добувних підприємств	14008,7	17309,1	14831,6
споруди підприємств електроенергетики	7532,9	8982,8	5810,8
споруди підприємств хімічної промисловості	342,4	377,1	392,4
споруди підприємств металургійної промисловості	3449,1	4077,3	1630,2
інші інженерні споруди	6319,3	7535,3	2706,3
з них споруди спортивного та розважального призначення	1856,3	2945,1	260,1

За аналізований період 2020-2022 років спостерігалось різке коливання обсягів побудованих інженерних споруд – із показника 121455,2 млн. грн. у 2020 році їх обсяг зріс до 155179,3 млн. грн. у 2021 році, що відображає позитивні тенденції розвитку галузі, втім вже у 2022 році діяльність галузі різко скоротилася до значення 64771,3 млн. грн. вартості побудованих інженерних споруд, що свідчить про наростання негативних тенденцій спричинених війною.

Для забезпечення повноти аналізу відслідкуємо кількість діючих суб'єктів господарювання, що діяли у будівельній сфері у 2020-2022 роках (табл. 4).

Таблиця 4 – Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності [2]

	Роки	Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності		
		Усього, одиниць	з них фізичні особи-підприємці, одиниць	у % до загального показника суб'єктів господарювання відповідного виду діяльності
Будівництво	2020	56926	25293	44,4
	2021	56627	25127	44,4
	2022	44720	23146	51,8
Будівництво будівель	2020	25060	6357	25,4
	2021	25065	6216	24,8
	2022	18348	5814	31,7
Будівництво споруд	2020	4734	1576	33,3
	2021	4657	1502	32,3
	2022	3661	1403	38,3

Попри початок війни у 2022 році у будівельному секторі спостерігалися негативні тенденції стосовно кількості діючих суб'єктів господарювання і до початку війни, яка додатково посилила такі негативні тенденції. Якщо у 2020 році у будівництві було задіяно 56926 суб'єктів господарювання, 44,4 % з яких становили фізичні особи-підприємці, то у 2021 році їх кількість зменшилася до 56627 суб'єктів господарювання, 44,4 % також становили фізичні особи-підприємці. Однак у 2022 році значна кількість підприємств припинили свою діяльність, залишилося функціонувати лише 44720 суб'єктів господарювання, 51,8% з яких становили фізичні особи-підприємці, що свідчить про закриття саме великих підприємств, спроможних реалізовувати великі інфраструктурні проекти, що негативно впливає на подальші перспективи відбудови країни. Подібні тенденції скорочення суб'єктів господарювання стосувалися і будівництва будівель, і будівництва споруд.

Наслідком такої ситуації із управління підприємствами та впливу зовнішніх некерованих факторів стали досягнуті у 2020-2022 роках обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) (табл. 5; рис. 1).

Таблиця 5 – Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності [2]

	Роки	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності		
		Усього, одиниць	з них фізичні особи-підприємці, одиниць	у % до загального показника суб'єктів господарювання відповідного виду діяльності
Будівництво	2020	444753873,4	24669540,8	5,5
	2021	539503339,6	28515339,1	5,3
	2022	264518794,8	453583,6	0,2
Будівництво будівель	2020	216744344,7	7322463,6	3,4
	2021	265596934,0	8324970,1	3,1
	2022	137045792,0	92703,3	0,1
Будівництво споруд	2020	128865671,5	2314137,1	1,8
	2021	158177263,5	2249275,6	1,4
	2022	67090098,0	36817,0	0,1

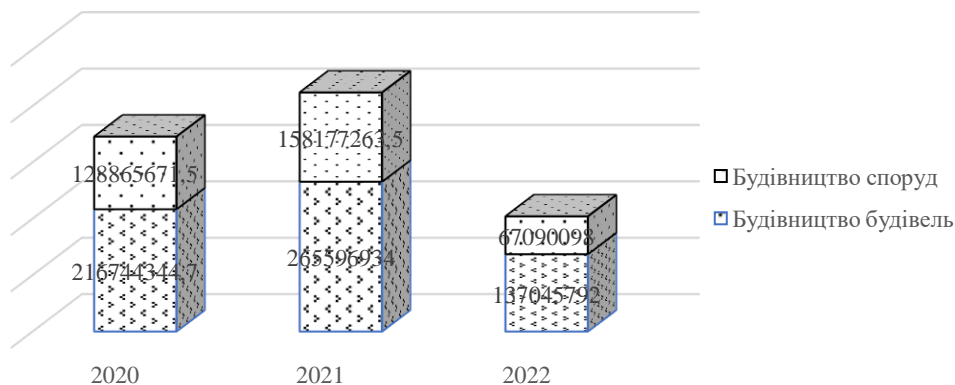

Рисунок 1 – Динаміка обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг)

Аналізований період 2020-2022 років характеризується двома протилежними тенденціями. З одного боку було зафіксоване зростання обсягу реалізованої продукції із 444753873,4 млн. грн. у 2020 році до 539503339,6 млн. грн., втім вже у наступному 2022 році відбулося різке скорочення показника до 264518794,8 млн. грн., що було спричинено початком війни. Відтак українські підприємства будівельного комплексу стикнулися із множиною проблем викликаних як економічними умовами, так і військовим станом.

Висновки

Відтак з огляду на зазначені обставини та війну у 2023 році в Україні практично не ведеться будівництво промислових об'єктів, оскільки для реалізації таких проектів необхідні значні інвестиції, яких немає. Інвестор, як іноземний, так і вітчизняний, у тій ситуації, в якій перебуває економіка України, не хоче ризикувати та вкладати кошти у будівництво в Україні. У найближчому майбутньому, доки не стабілізується економічна ситуація в країні, не варто очікувати серйозного приходу інвестицій на будівельний ринок України для зведення житла, промислових об'єктів, а будівництво соціальної (дитячі садки, лікарні, школи) та комунальної інфраструктури повністю залежить від наповнення місцевих бюджетів і прагнення місцевої влади створювати і ремонтувати такі об'єкти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Серьогіна Н.В. Сосніцька Н.О., Вішня Я.С. Аналіз будівельної галузі України. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020, 3(77), С. 78-84.
2. Обсяг виробленої будівельної продукції за видами. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Несен Леонід Миколайович – к.т.н, доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: nesen@vntu.edu.ua

Дмитрищак Валентин Васильович – студент групи МЗД-22м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, м. Вінниця, Вінницький національний технічний університет.

Nesen Leonid – Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economy Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: nesen@vntu.edu.ua

Valentyn Dmytryshchak – student of the group 1MZD-22m, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia, Vinnytsia National Technical University.